

Hudproblematik (hudlesioner) på händer, underarmar och armbågar hos vård- och omsorgspersonal i vårdnära arbete

Vårdhygien har fått frågor gällande personal i vård- och omsorgsarbete som har sår, eksem eller blåsor och ibland även är bärandes av plåster/förband.

Vi vill hänvisa till den fastställda riktlinjen som gäller all vård och omsorg i Halland, [Basala hygienrutiner inom kommunal vård och omsorg](#).
I denna riktlinje står följande att läsa:

Följande kriterier måste vara uppfyllda för att basala hygienrutiner skall kunna utföras:

- Huden på händer, underarmar och armbågar är hel (inga eksem eller öppna sår med sekretion*)

Det innebär att om medarbetaren inte kan uppfylla detta kriterium kontaktas enhetschefen skyndsamt för bedömning. Det är av största vikt att enhetscheferna informerar och håller koll på arbetsgruppen gällande denna fråga.

Bedömningen innebär att om huden inte är hel (på händer, underarmar och armbågar), dvs om det finns eksem (inklusive psoriasis), öppna sår med sekretion och/eller blod, blåsor eller något tecken på hudinfektion ska personalen inte arbeta vård- eller omsorgsnära.

Det betyder antingen att personalen i första hand måste bli omplacerad till exempelvis ett administrativt, icke vård- eller omsorgsnära arbete. Om detta inte är möjligt blir det en HR-fråga där man får ta ställning till avstängning alternativt sjukskrivning.

Om enhetschefen inte kan bedöma medarbetarens hudproblematik bör hjälp kunna erhållas från företagshälsovården. Vårdhygien kan även telefonkonsulteras av enhetschefen gällande bedömningen men vårdhygien gör inga undersökningar av hudproblematiken på medarbetaren.

*Om medarbetaren har ett "gammalt sår" med ruva/sårskorpa på utan sekretion, om medarbetaren kan desinfektera det "gamla såret med ruva/sårskorpa" utan att handspriten svider, om man inte är i behov av förband/plåster, om såret inte ser infekterat ut, då är "såret" tillräckligt läkt för att arbeta med i vård- och omsorgsarbete.

Den andra fråga gäller "plåster på fingret"...

Även här vill vi hänvisa till ovanstående riktlinje:

- Händer och underarmar inte är beklädda med ringar, armband, armbandsur, lösnaglar, konstgjorda naglar, nagellack, bandage, stödskenor, lösärmar etc under pågående vård- och omsorgsarbete

Ett plåster är en form av bandage och har man ett bandage på hand, underarm eller armbåge så kan korrekt desinfektion inte utföras. Det är med andra ord inte tillåtet för medarbetaren att bära någon form av konstgjort (icke kroppseget) material på händer,

underarmar eller armbågar. Ett plåster, handledsortos, ett armbandsur, en långärmad tröja etc är att betrakta som konstgjort (icke kroppseget) material och får därför inte förekomma på händer, underarmar eller armbågar vid vård- och omsorgsarbete.

Hur förebygger man bäst uppkomsten av eksem?

- I första hand förebygger man eksem genom att undvika felaktig användning av handskar samt överdriven handtvätt.
- Använd endast handskar vid kontakt med kroppsvätskor, dvs blod eller sårsekret, urin, avföring och kräkning. OBS! Svett inte räknas som en kroppsvätska i dessa sammanhang. Hel hud, utan sår och eksem är bästa "handsken."
- Om du måste använda handskar, bär handskar så kort tid som möjligt, då den instängning av fukt som handskar åstadkommer innebär att tvålrester och irriterande kemikalier lättare tränger in i huden.
- Handsprit ska användas i stället för handtvätt när huden inte är synligt nedsmutsad i vård- och omsorgsarbete (undantag vid vård av vårdtagare med misstänkt eller konstaterad gastroenterit, t ex vinterkräksjuka).
- Handdesinfektionslösning innehåller återfettande medel och ska, av denna anledning, betraktas som hudvårdande.
- Skyddshandskar ska användas vid bruk av ytdesinfektionsmedel då dessa innehåller tensider. Tensider löser upp fett. Tensider finns i de flesta rengörings- och tvättmedel och gör att huden torkar ut. Torr hud är en risk för att utveckla eksem.
- Händerna ska vara torra, rena och inte kemikaliekontaminerade när handskar tas på. Undvik därför tvålrester och handkräm under handsken. De kan framkalla hudirritation och allergi.
- Använd mjukgörande/återfettande kräm utan allergiframkallande parfym efter arbetet.
- Undvik att tvätta händerna i hett vatten. Hett vatten tillsammans med rengöringsmedel avlägsnar "normalt" fett som finns på händerna. Var försiktig även vid hushållsarbete i hemmet.
- Maskindiska köksutrustning i stället för handdisk.
- Använd varma vantar utomhus i vinterkyla då dessa minskar risken för uttorkning av händerna.

Vårdhygien Halland 2026-01-29

genom

Peter Johansson och Camilla Brandqvist